

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

رساله دکتری (PhD) تخصصی پرستاری

عنوان رساله

"تبیین فرایند بهبودی در بیماران مبتلا به اختلال افسردگی اساسی و ارائه یک مدل مفهومی"

استاد راهنما: دکتر رضا نگارنده

اساتید مشاور: دکتر محمد علی چراغی، دکتر مهرداد افتخار

دانشجو: کورش امینی

بهمن ۱۳۹۲

چکیده

زمینه: اختلال افسردگی اساسی با شیوع ۱۰-۵ درصد در دنیا و ۴/۱ درصد در ایران، یکی از شایعترین اختلالات روانی است. این اختلال، افراد از هر نژاد، طبقه و فرهنگی را می تواند مبتلا سازد. اختلال افسردگی اساسی یکی از مهمترین علل مرگ نابه هنگام و چهارمین عامل ناتوانی در دنیا است که به شدت کیفیت زندگی افراد مبتلا را تخریب می کند. این اختلال همچنین یکی از پرهزینه ترین اختلالات روانپزشکی است. در ایران به لحاظ بار مالی بیماری ها اختلال افسردگی اساسی در رتبه چهارم قرار دارد؛ بنابراین در برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، به عنوان یکی از اهداف اصلی و مرکزی نظام سلامت، کاستن از شدت و هزینه های آن جزء اولویت ها است. این درحالی است که تحقیقات انجام شده بیانگر پیچیده و چند عاملی بودن فرایند بهبودی از آن می باشند. با این حال در ایران، فرایند بهبودی از این اختلال عمده روانپزشکی هنوز نبیین نشده است؛ بنابراین مطالعه حاضر با هدف تبیین فرایند بهبودی از اختلال افسردگی اساسی بر اساس تجربیات بیماران انجام شد.

روش پژوهش: مطالعه کیفی حاضر بر اساس رویکرد تئوری زمینه ای بین سال های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ انجام شد. در این مطالعه ۲۰ بیمار با تشخیص اختلال افسردگی اساسی که ساکن در استان زنجان بودند مشارکت داشتند. جمع آوری داده ها از ۲۷ مصاحبه ی نیمه ساختار یافته با این ۲۰ بیمار صورت گرفت. مشارکت کننده ها بر اساس رویه های نمونه گیری هدفمند و نظری انتخاب شدند. تحلیل داده ها بر اساس رویکرد کوربین و اشتراوس نسخه ۲۰۰۸ صورت گرفت و بر اساس منطق و رویکردهای تحلیل مطرح شده در روش تئوری زمینه ای اشباع نظری حاصل شد.

یافته ها: تئوری ذاتی براساس تجربیات مشارکت کننده ها از فرایند بهبودی خود از اختلال افسردگی اساسی و از طریق تحلیل استقرایی، قیاسی داده ها حاصل شد. تئوری شکل گرفته در زمینه ی فرایند بهبودی مشارکت کننده ها دارای یک طبقه مرکزی تحت عنوان تلاش برای بازیابی یکپارچگی بود با اجزای خوب شدن و بازیابی توانایی های از دست رفته. تلاش برای بازیابی یکپارچگی همزمان با از دست دادن یکپارچگی در زمینه ای از ناکارآمدی سیستم درمان، انگ اجتماعی، فقر اقتصادی، شکست در امور زندگی و درک از میزان حمایت شروع می شود، این فرایند با دو الگوی رفتاری یعنی واکنش های موثر و واکنش های غیر موثر جریان می یابد و منجر به تجربه ی یکپارچگی در افراد در طیفی از بهبودی کامل تا عدم بهبودی/عود می گردد.

نتیجه گیری: تئوری منتج از مطالعه می تواند به توسعه دانش در زمینه ی فرایند بهبودی از اختلال افسردگی کمک کند. این تئوری می تواند دروازه ای برای درک تجربه ی بیماران ایرانی در مورد بهبودی از اختلال افسردگی اساسی مطرح گردد. یافته های مطالعه می تواند به پرستاران و دیگر افراد شاغل در سیستم بهداشت روان برای ارائه ی مراقبت هرچه بهتر به بیماران در جریان بهبودی از اختلال افسردگی اساسی کمک کند و می توان ادعا کرد، نتایج حاصل از مطالعه می تواند علاوه بر، عملکرد پرستاری، در آموزش پرستاری و همینطور پژوهش پرستاری نیز کاربرد داشته باشد.

کلید واژه ها: اختلال افسردگی اساسی، بهبودی، تئوری زمینه ای

**Tehran University of Medical Sciences
Faculty of Nursing and Midwifery**

PhD Nursing Thesis

**"Exploring of the recovery process in patients with
major depressive disorder and provide a
conceptual model"**

Supervisor: Dr Reza Negarandeh

Advisors: Dr Mohammad Ali Cheraghi, Dr Mehrdad Eftekhari

Student: Kourosch Amini

January ۲۰۱۴

Abstract

Background: Major depressive disorder (MDD) is one of the most common mental disorders with a prevalence of 9.1% in the world and 4.1% in Iran. It can affect people of any race, class or culture. MDD is fourth leading cause of disability that could significantly decline the quality of life and has been identified as one of the most costly mental disorders, and major cause of premature death. Reducing the burden of depression has been considered as one of the main objectives of the fifth economic, social and cultural development plan of the Iran's health system, as depression is the fourth leading cause of disease burden in both genders in Iran. The evidence supports that the recovery process of MDD should be complex and multi-factorial. However, in Iran the process of recovering from this major psychiatric disorder has not been explained, yet. This grounded theory study was conducted to explore the recovery process of major depressive disorder, based on patients' experiences.

Method: This grounded theory study was conducted from 2010 to 2013. Data collected through 22 semi-structured interviews from 20 patients with major depressive disorder, living in Zanzan province. The participants were selected using purposive and theoretical sampling procedures. Data were analyzed according to Corbin & Strauss (2008). Finally, according to the grounded theory analysis method, theoretical saturation was achieved.

Finding: The substantive theory was discovered and constructed through the inductive and deductive analysis of data, grounded on the participants' experiences of their recovering process of MDD. The "struggle for retrieving the integrity" was found as the core category including "getting well" and "restoring the lost abilities" subthemes. "Struggle for retrieving the integrity" begins with the loss of integrity in an context of "ineffective treatment system", "social stigma", "poverty", "failure in life" and "perception from available support", simultaneously. The "struggle for retrieving the integrity" would be continued dynamically through tow behavioral patterns of "effective reactions" and "ineffective reactions" and leads to a wide range of people's experience of recovery which could be full recovery, partial recovery and no recovery/relapse.

Conclusions: Obtained theory adds to the existing knowledge about the recovery journey of patients with MDD. It provides a better understanding of the Iranian patients' experience of recovery process of MDD. The findings of this study would be helpful for the nurses and

other health care professionals to provide care to patients with MDD. Other implications of this study are providing useful knowledge for, nursing practice, education, and research.

Key words: major depressive disorder, recovery, grounded theory